

การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสาร ของเด็กปฐมวัย

Storytelling Activities through Natural Materials to Enhance Communication Abilities of Early Childhood

ภัทรปภา เหมะธูลิน¹ และพีระพร รัตนเกียรติ²

Phattarapapha Hematulin¹, and Peeraporn Rattanakiat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ จำนวน 24 แผน และแบบวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการฟัง 2) ด้านการสนทนาโต้ตอบ ชักถาม 3) ด้านการเล่าเรื่องราว ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Dependent for Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นดำเนินกิจกรรม แบ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมดังนี้ วันที่ 1 การเล่านิทาน วันที่ 2 การสำรวจเลือกสื่อธรรมชาติ วันที่ 3 การถ่ายทอดเรื่องราวจากสื่อธรรมชาติ และ 3) ขั้นสรุป

2. ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: กิจกรรมเล่านิทาน สื่อธรรมชาติ ความสามารถในการสื่อสาร เด็กปฐมวัย

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Master of Education Early Childhood Education Rajabhat Maha Sarakham University

²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Dr., Education Early Childhood Education Rajabhat Maha Sarakham University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ภัทรปภา เหมะธูลิน, pas_momo@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 26 มิถุนายน 2568 วันที่แก้ไขบทความ (Revised) 29 สิงหาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 30 สิงหาคม 2568

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the implementation of storytelling activities using natural materials to enhance communication abilities among early childhood students, and 2) compare the communication abilities of early childhood students before and after the intervention. The research participants, selected through cluster random sampling, consisted of 20 Kindergarten 2 students in the second semester of the 2024 academic year at Vithidham School, Sakon Nakhon Rajabhat University, under the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. The instruments used in this study were 24 storytelling activity plans using natural materials, and a communication ability assessment focusing on three aspects: 1) listening, 2) conversational interaction and questioning, and 3) storytelling. The study employed a one-group pretest-posttest design. The statistics for data analysis included mean, standard deviation, and t-test for Dependent Samples.

The research findings revealed that:

1. The storytelling activities using natural materials to enhance early childhood communication abilities comprised three stages: 1) introduction, 2) activity implementation, involving Day 1: Storytelling, Day 2: Exploration and selection of natural materials, and Day 3: Retelling stories using natural materials; and 3) conclusion.
2. The communication abilities of early children after the intervention were significantly higher than before the intervention at the .01 level of significance.

Keywords: Storytelling Activities, Natural Materials, Communication Abilities, Early Childhood

ภูมิหลัง

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนออกไปเป็น คนทำงานที่ใช้ความรู้ (Knowledge Worker) และเป็นบุคคล พร้อมเรียนรู้ (Learning Person) ไม่ว่าจะประกอบสัมมาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลทำงานที่ใช้ความรู้ ดังนั้น ทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skills) ต้องเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่ จึงต้องมีทักษะในการเรียนรู้และปรับตัวสูง ซึ่งทักษะที่ทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต คือ 3R x 7C โดย 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) Writing (เขียนได้) Arithmetics (คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิด อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-Cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจ ต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information & Media Literacy

(ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing & ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร) Career & Learning skills (ทักษะอาชีพ และ ทักษะการเรียนรู้) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งทักษะด้านการสื่อสาร เป็นทักษะหนึ่งของคนในศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้

ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิดหรือสื่อ ความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาทางภาษา ที่ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็น กระบวนการที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นองค์รวม ภาษามีความสำคัญต่อการศึกษาในทุกระดับโดยเฉพาะใน ระดับปฐมวัย เนื่องจากพัฒนาการทางภาษาของเด็กเป็น รากฐานสำคัญในการพัฒนาสติปัญญาและศักยภาพของ มนุษย์ (กัญญา ศิลปะกิจยาน, 2560) และเด็กปฐมวัยในช่วง 6 ปีแรกของชีวิต เป็นช่วงสำคัญที่สุด พัฒนาการของสมอง เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็วมาก การเชื่อมโยงต่อกัน ของเซลล์สมองจะเกิดขึ้นก่อนอายุ 5 ปี ซึ่งหากเซลล์สมอง และจุดเชื่อมต่อได้รับการกระตุ้นผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

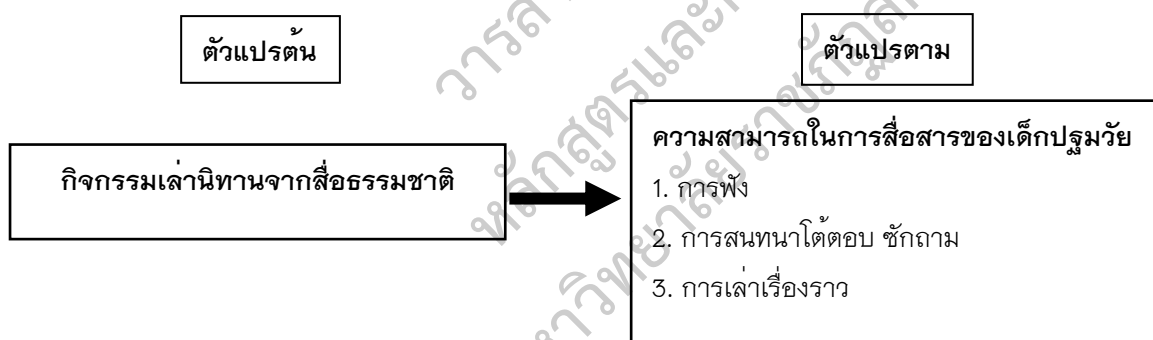
เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ก็จะทำให้สมองมีความสามารถในการเรียนรู้ การจดจำได้มากขึ้น สมองจะมีพัฒนาการที่สำคัญในการควบคุม มีผลต่อการเรียนรู้ ความคิด จินตนาการ ความฉลาด และพัฒนาการทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสมองเป็นอวัยวะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติจากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์รอบตัว สมองมีตำแหน่งรับรู้ต่าง ๆ กัน ได้แก่ ส่วนรับภาพ ส่วนรับเสียง ส่วนรับสัมผัสและรับรู้การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สมองส่วนต่าง ๆ เหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมภายนอกโดยสมองเด็กมีความจำผ่านการฟัง ต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพร้อมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือนและแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำ ๆ สมองของเด็กที่เข้าใจเกี่ยวกับภาพ เสียง และสัมผัสแบบต่าง ๆ มีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจากภาพ เสียง และสัมผัสเหล่านี้จะก่อรูปขึ้นเป็นเรื่องราวที่จะรับรู้ และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ได้ในที่สุด สมองส่วนหนึ่มีหน้าที่คิด ตัดสินใจ เชื่อมโยงการรับรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน สมองเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้ อย่างเหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองหรือสติปัญญานั้น จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) สรุปได้ว่าการเรียนรู้ของเด็กนั้นจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการพัฒนาการทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นในช่วงปฐมวัยจะเป็นรากฐานการพัฒนาทางสติปัญญาในระดับต่อไป (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2548) และพัฒนาการด้านการสื่อสารซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสาร ทั้งในการแสดงออกถึงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ โดยเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดความคิด การพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็ก จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กเป็นวัยที่อยู่ในช่วงพลังแห่งการเรียนรู้ ในการพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มจากการสอนลำดับที่ง่ายไปหายาก ซึ่งการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถเรียนมาตั้งแต่กำเนิด โดยการเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดขึ้นจากการสังเกตคำและพยายามออกเสียง

แล้วพัฒนามาเป็นคำพูด เด็กปฐมวัยจะเริ่มเรียนรู้ภาษาเพิ่มขึ้นในแต่ละวัน เพื่อแสดงความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ จากงานวิจัยพบว่า เด็กเริ่มพัฒนาภาษา โดยสามารถจดจำเสียงได้ และสามารถสร้างระบบการสื่อสารผ่านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระยะยาว (Hamer, 2012) อันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิด ซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาในขั้นสูง ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสาร เด็กใช้ภาษาในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แสดงความเป็นตัวตนของเด็ก คิดจินตนาการ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์หากไม่มีภาษาติดต่อสื่อสารย่อมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ เด็กใช้ภาษาในการเข้าใจสิ่งแวดล้อมอย่างมีความหมายเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีภาษาเป็นสื่อกลางช่วยให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดความคิดที่เป็นนามธรรมได้ และสอดคล้องกับ พงศกร ศรเพชร (2556) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่ถูกวิธีควรส่งเสริมตั้งแต่ปฐมวัยจึงจะมีผลทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในอนาคต เด็กในวัยนี้จะเริ่มรู้จักใช้ภาษาพูดมากขึ้น เริ่มเลียนแบบคำพูดของผู้ใหญ่ เริ่มใช้คำศัพท์มากขึ้น เริ่มถามคำถาม การพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกัน ในแต่ละคนขึ้นอยู่กับปัจจัยในตัวเด็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้จึงมีความหมายสำหรับเด็กในการพัฒนาความสามารถทางการใช้ภาษา ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสพูดสนทนา เล่าเรื่อง ได้ตอบ ฟังการฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ อังกลีทธิ (2555) กล่าวไว้ว่าการจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยต้องจัดให้สอดคล้องกับอายุ ธรรมชาติและความต้องการของเด็กซึ่งมีความแตกต่างกัน กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลากหลายกิจกรรม เช่น การเล่านิทาน การสนทนา การเล่นเกมบทบาทสมมุติ การอภิปราย การร้องเพลง การพูดคำคล้องจอง ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟัง พูด ได้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะยิ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการสื่อสารที่ดี การเล่านิทานเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา เนื่องจากนิทานมีเนื้อหาสนุกสนาน น่าตื่นใจ เราควมสนใจให้เด็กได้มีความสามารถในการสื่อสารที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2553, หน้า 7-20) กล่าวไว้ว่าการเล่านิทานมีประโยชน์และคุณค่ามากมาย โดยช่วย

ประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็ก ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา มีจินตนาการฝึกเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี และสร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก นอกจากนี้การนำสื่อธรรมชาติมาใช้อย่างช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และสัมผัสกับสิ่งที่ใกล้ตัว ทำให้เด็กสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ต้องการให้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551 อ้างถึงใน บุญกร จันทรคลัง และสมทรง สิทธิ, 2566, หน้า 264-277) กล่าวว่า สื่อธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ และวัสดุธรรมชาติอื่น ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้เพื่อสร้างเสริมทักษะความคิด จินตนาการให้กับเด็ก และการนำสื่อธรรมชาติมาใช้ในการเล่นนิทานไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติอีกด้วย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมเล่นนิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 ห้องเรียน

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมการเล่นนิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อมาส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผ่านการจัดกิจกรรมเล่นนิทาน โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟังแล้วสนทนาโต้ตอบ ชักถามได้ รวมถึงการเล่าเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์และนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาภาษาของเด็กให้ดีและสามารถสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมเล่นนิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่นนิทานจากสื่อธรรมชาติ

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ จำนวน 24 แผน
2. แบบวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการฟัง 2) ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม 3) ด้านการเล่าเรื่องราว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design

2. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินเรื่องยื่นขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และผ่านขั้นตอนขออนุญาตจริยธรรมในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หมายเลขสำคัญโครงการ HE000018 ลำดับที่ 018/2568

2.2 เริ่มทดลองการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2568 ถึงวันที่ 11 เมษายน 2568 รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ รวมเวลาในการประเมินความสามารถในการสื่อสารก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

2.3 นำแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบ (Pre-test) ก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

2.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติตามแผนการจัดกิจกรรม ในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการประเมิน (Post-test) หลังการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารฉบับเดียวกันกับแบบประเมินที่ใช้ก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ และใช้วิธีการประเมินแบบเดียวกันกับก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนการจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ได้แก่ โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเชิงบรรยายการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

1. ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ จำนวน 24 แผน สร้างขึ้นจากนิทาน 8 เรื่อง โดยแบ่งเป็นนิทาน 1 เรื่อง ต่อ 1 สัปดาห์ ได้แก่ นิทานเรื่อง 1) ต้นไม้วิเศษ 2) เด็กชายผมหอมไม้ 3) หนอนน้อยจอมเขมือบ 4) ต้นไม้ของฉันทน์ 5) ดอกไม้ของนางฟ้า 6) หนอนจอมหิว 7) ต้นไม้แห่งความทรงจำ 8) ใบไม้แปลงร่าง ประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นความสนใจของเด็กด้วยการร้องเพลง คำคล้องจอง และการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาให้เด็กดูและสนทนาซักถามด้วยคำถามปลายเปิด ได้แก่ คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ คำถามที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ คำถามที่สะท้อนความรู้สึกของตต่อสิ่งต่าง ๆ คำถามต่อยอดกระตุ้นให้เด็กจินตนาการจากสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาให้เด็กดู เชื่อมโยง เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการเชื่อมโยงรูปร่าง ลักษณะของสื่อธรรมชาติกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเด็กสามารถแสดงออกถึงความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลาย ในระยะแรกของการจัดกิจกรรมในขั้นนี้ ครูตั้งคำถามจากสื่อธรรมชาติที่นำมาให้ดู เด็กบางคนจะนั่งเงียบไม่ตอบคำถามใด ๆ บางคนใช้เวลาในการคิดตอบนาน หรือคำตอบที่ได้รับจะเป็นคำตอบที่ซ้ำกัน หรือคล้ายคลึงกันและในช่วงสัปดาห์ที่ 6 ของการจัดกิจกรรมเป็นต้นไป จะเห็นถึงเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสื่อสารของเด็กในด้านการสนทนาโต้ตอบ เด็กจะให้ความสนใจ รอคอยสื่อธรรมชาติที่ครูจะนำมาให้ดูกับรับฟังคำถามต่าง ๆ ประกอบสื่อธรรมชาตินั้น ๆ และเด็กสามารถแสดงความคิดเห็นต่อคำถามนั้น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ก่อนที่จะนำเข้าสู่การเล่านิทานในขั้นต่อไป

ภาพประกอบ 2 เด็กร่วมสนทนาโต้ตอบคำถามจากสื่อธรรมชาติ

1.2 ขั้นตอนกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูและเด็กสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนการดำเนินกิจกรรม โดยในขั้นนี้จะมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในแต่ละวันที่เชื่อมโยงต่อยอดกิจกรรมไปสู่วันต่อไปในสัปดาห์นั้น ๆ โดยวันที่ 1) ครูเล่านิทานประกอบสื่อธรรมชาติให้เด็กฟังเรื่องราวจากนิทาน และสนทนาซักถามจากเรื่องราวที่เด็กได้รับฟัง โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับครูและเพื่อน วันที่ 2) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเดินสำรวจและเลือกสื่อธรรมชาติรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน หรือให้เด็กนำสื่อธรรมชาติจากแหล่งต่าง ๆ มาสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสาธิตการนำสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานเชื่อมโยงต่อยอดจากนิทานที่เด็กได้ฟังมา และวันที่ 3) ครูจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มให้เด็กช่วยกันถ่ายทอดเรื่องราวประกอบสื่อธรรมชาติที่เด็กได้มาจากวันที่ 2 และสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาเพิ่มเติมให้แก่เด็ก มาสร้างสรรค์เป็นผลงานเล่าเป็นเรื่องราวใหม่ โดยหมุนเวียนการเล่าเรื่องเป็นกลุ่มผู้เล่าและกลุ่มผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มสนทนาซักถามโต้ตอบจากเรื่องราวที่ฟัง จากการจัดกิจกรรมขั้นนี้ในระยะแรกของการทดลอง ขณะที่ครูเล่านิทานไปได้ช่วงหนึ่งของเรื่อง เด็กจะแสดงพฤติกรรมยึดขา หมุนเหวี่ยงแขน หันไปมา หรือบางคนหันไปพูดคุยกับเพื่อนที่นั่งอยู่ข้าง ๆ และเมื่อครูเล่าจบแล้วจะสนทนาซักถามจากนิทาน เพื่อให้เห็นความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบร่วมกัน เด็กจะตอบเป็นเพียงคำสั้น ๆ หรือตอบไม่ตรงกับคำถามที่ครูถาม หรือพูดคุยไปเรื่องอื่น เช่น จากนิทานเรื่อง “แตงต้นไม้วิเศษ” เมื่อครูเล่าจบ ครูซักถามเด็กว่า “ถ้าเด็ก ๆ มีมนต์วิเศษเด็กอยากขออะไรให้กับต้นไม้ในโรงเรียนของเรา” คำตอบที่เด็กตอบ คือ “ชอบต้นทุกวาง” เมื่อเสร็จกิจกรรมจากวันที่ 1 เริ่มเข้าสู่กิจกรรมของวันที่ 2 ครูพาเด็กออกไปสำรวจธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียนและให้เด็กเลือกเก็บสื่อธรรมชาติมาสนทนาร่วมกันเมื่อให้เด็กนำสื่อธรรมชาติที่เก็บมา เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน ดอกไม้ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับนิทานที่เด็กได้ฟังจากนิทานเรื่อง “แตงต้นไม้วิเศษ” เมื่อครูเล่าจบ ครูซักถามเด็กว่า “ถ้าเด็ก ๆ มีมนต์วิเศษเด็กอยากขออะไรให้กับต้นไม้ในโรงเรียนของเรา” คำตอบที่เด็กตอบ คือ “ชอบต้นทุกวาง” เมื่อเสร็จกิจกรรมจากวันที่ 1 เริ่มเข้าสู่กิจกรรมของวันที่ 2 ครูพาเด็กออกไปสำรวจธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียนและให้เด็กเลือกเก็บสื่อธรรมชาติมาสนทนาร่วมกันเมื่อให้เด็กนำสื่อธรรมชาติที่เก็บมา เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน ดอกไม้ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับนิทานที่เด็กได้ฟังจากวันที่ 1 เด็กไม่สามารถสร้างสรรค์สื่อ

ธรรมชาติให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในนิทานเลย ในขั้นนี้ครูจะเล่านิทานเรื่องเดิมให้เด็กฟังซ้ำอีกครั้ง แล้วให้เด็กช่วยกันเล่าเรื่องต่อเติมประกอบผลงานที่สร้างขึ้น เด็กก็ไม่สามารถเล่าได้เพราะผลงานที่เด็กสร้างขึ้นไม่สัมพันธ์กับนิทาน และเมื่อดำเนินกิจกรรมมาสู่วันที่ 3 ของสัปดาห์ ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มเล่าหรือแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ร่วมกัน จากสื่อธรรมชาติที่เด็กได้ออกไปสำรวจเก็บมาสร้างสรรค์เป็นรูปต่าง ๆ เด็กในแต่ละกลุ่มจะต่างคนต่างเล่น ต่างคนต่างพูดเกี่ยวกับสื่อธรรมชาตินั้น ๆ ของตนเอง โดยไม่ช่วยกันนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเรียงให้เป็นผลงานที่เชื่อมโยงจากนิทานหรือร่วมกันแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ หรือเด็กบางกลุ่มที่สามารถเล่าได้ ก็เป็นการเล่าเรื่องสลับวนกันไปมาไม่สามารถลำดับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง ในช่วงสัปดาห์ที่ 4 ของการจัดกิจกรรมเป็นต้นไป จะเห็นถึงความสามารถในการสื่อสารของเด็กในด้านการฟัง การสนทนาโต้ตอบ ลำดับเหตุการณ์เรื่องราว เด็กให้ความสนใจในการฟังนิทานตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่ออกแนว จดจำรายละเอียดเนื้อเรื่องของนิทาน เมื่อครูเล่าจบครูสนทนาซักถามจากนิทาน และให้แสดงความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบร่วมกัน เด็กตอบคำถามได้ตรงกับเนื้อเรื่องมากขึ้น เช่น จากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของฉัน” ครูซักถามเด็กว่า “ถ้ามีสายลมพัดพาไป เด็กอยากให้พัดไปอยู่ต้นไม้อะไร” ซึ่งคำตอบที่เด็กตอบมีความหลากหลายและไม่ซ้ำกับเพื่อน คือ “ต้นลีลาวดี ต้นตะขบ ต้นสน ต้นคูณ” เมื่อเสร็จจากกิจกรรมวันที่ 1 เริ่มเข้าสู่กิจกรรมของวันที่ 2 ครูพาเด็กออกไปสำรวจธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียนและให้เด็กเลือกเก็บสื่อธรรมชาติมาสนทนาร่วมกันเมื่อให้เด็กนำสื่อธรรมชาติที่เก็บมา เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน ดอกไม้ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับนิทานที่เด็กได้ฟัง เด็กสามารถสร้างสรรค์สื่อธรรมชาติให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในนิทานได้ แล้วให้เด็กช่วยกันเล่าเรื่องต่อเติมประกอบผลงานที่สร้างขึ้น เด็กสามารถเล่าเรื่องได้และมีความสัมพันธ์กับนิทานที่ฟัง และเมื่อดำเนินกิจกรรมมาสู่วันที่ 3 ของสัปดาห์ ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันแต่งเรื่องราวใหม่ เด็กในแต่ละกลุ่มมีการพูดคุยเกี่ยวกับสื่อที่ตนนำมาและช่วยกันนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเรียงให้เป็นผลงานที่เชื่อมโยงจากนิทานหรือร่วมกันแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ ซึ่งเด็กสามารถเล่าเรื่องราวและลำดับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง ตัวอย่างเช่น แผนการจัดกิจกรรมจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” โดยเด็กนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเป็นรูปดอกไม้ กิ่งไม้มาเป็นต้นไม้ ใบไม้มาเป็นเมฆ

และนำเรื่องราวในนิทานบางส่วนมาต่อยอดในกลุ่มของตนเอง “เช้าวันนี้อากาศสดใสเจ้าหญิงแอลซ่าเดินเข้าสวนดอกไม้ชมดอกไม้เบิกบาน แล้วเจ้าหญิงแอลซ่าก็เรียกน้องสาวให้มาช่วยเก็บดอกไม้ในสวนไปใส่แจกันที่ประสาธ” ซึ่งเด็กถ่ายทอดเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กับนิทานในสัปดาห์นั้น

ภาพประกอบ 3 เด็กร่วมกันทำกิจกรรมฟังนิทานสำรวจธรรมชาติ เล่าเรื่องราวจากสื่อธรรมชาติ

1.3 ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสรุป

เกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง และกิจกรรมที่ทำโดยการสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นสนทนาโต้ตอบ ซึ่งเด็กสามารถทบทวนลำดับเหตุการณ์ในนิทานสนทนาโต้ตอบซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู เพื่อน ๆ และถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในช่วงระยะแรกของการสรุปกิจกรรม การสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเด็กนั้นได้น้อย ครูจะต้องกระตุ้นถามเป็นระยะ ๆ มีใครในนิทาน ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร จะเป็นไปในลักษณะของการถามคำตอบคำ เด็กจะพูดเป็นเพียงคำสั้น ๆ ตอบไม่ตรงคำถามหรือสรุปไม่สอดคล้องกับนิทานที่ฟัง เช่น แผนจากนิทานเรื่อง “แต่ต้นไม้วิเศษ” ในเด็ก ๆ ช่วยกันสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนิทาน เด็กก็จะบอกว่า “นิทานสนุกดีคะ, ชอบนิทานเรื่องนี้” หรือเด็กบางคนจะพูดคุยกับเพื่อนที่นั่งข้างกัน ไม่สนใจในการทบทวนกิจกรรม เมื่อจัดกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่งในช่วงของสัปดาห์ที่ 4, 5 ของการทดลองเป็นต้นไป เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้น เมื่อครูทบทวนเกี่ยวกับนิทานเรื่องที่เด็กฟังว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้ และจับใจความสำคัญได้อย่างมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ได้อย่างถูกต้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง รวมถึงเรื่องราวของกลุ่มเพื่อนแต่ละกลุ่มที่นำเสนอว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เช่น แผนจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้จากนางฟ้า” ซึ่งเด็กสามารถบอกเล่าเรื่องราวได้ว่า “มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งชื่อนางฟ้า อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ นางฟ้าชอบปลูกดอกไม้ และนางฟ้าก็ยังมีน้ำใจแบ่งปันดอกไม้ให้กับเพื่อน” และจากแผนการจัดกิจกรรมนิทาน

เรื่องนี้ เด็กแต่ละกลุ่มนำสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นภาพสวนดอกไม้ และช่วยกันแต่งเรื่องราวประกอบผลงานว่า “กาลครั้งหนึ่งมีเด็กคนหนึ่ง ชอบดอกไม้เลยปลูกดอกไม้ในสวนหน้าบ้าน เขาปลูกดอกกุหลาบ, ดอกทานตะวัน ดอกไม้เริ่มโตเขานำดอกไม้ไปให้เพื่อน ๆ และครูที่โรงเรียน”

ภาพประกอบ 4 เด็กนั่งสรุปบททวนกิจกรรมนิทานจากสื่อธรรมชาติ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	N	K	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการฟัง	20	9	4.95	1.19	8.35	0.88	15.28**
2. ด้านการสนทนาโต้ตอบ	20	9	4.25	1.02	8.05	0.89	20.39**
3. ด้านการเล่าเรื่อง	20	9	4.05	0.94	7.70	1.13	21.91**
รวม	20	27	13.25	2.67	24.10	2.53	32.42**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 ปรากฏว่าความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการสื่อสารโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 2.67 หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 2.53 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการฟังก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 1.19 หลังการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.88 ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.02 หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.89 ด้านการเล่าเรื่องก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.94 หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.13

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสารสูงขึ้น ซึ่งอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ วันที่ 1 การเล่านิทาน วันที่ 2 การสำรวจเลือกสื่อธรรมชาติ วันที่ 3 การถ่ายทอดเรื่องราวจากสื่อธรรมชาติ และ 3) ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่นำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ ได้แก่ ใบไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ ก้อนหิน ดิน หิน ฯลฯ มาประกอบการเล่นิทาน หรือเรื่องราวต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้เด็กนำสื่อธรรมชาติ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่เล่า และต่อยอดสร้างสรรค์เรื่องราวขึ้นมาใหม่จากสื่อธรรมชาตินั้น ๆ สามารถกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยแสดงออกด้านการสื่อสารได้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เป็นไปตามหลักการสำคัญในแนวคิดของเพียเจต์ (Jean Piaget) ซึ่งมองว่า การพัฒนาสติปัญญาของเด็กเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เด็กกับสิ่งแวดล้อม เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ทดลอง กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้เด็กสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะทางภาษาและการสื่อสารของตนเอง โดยเฉพาะในช่วงวัยปฐมวัย เด็กจะเริ่มใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแทนวัตถุ หรือเหตุการณ์ (ณัฐพงศ์ สุวรรณโน, 2557; นิตยา กาญจนวรรณ, 2554) และการเรียนรู้ภาษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาการทุกด้านในชีวิตเด็ก ไม่เพียงแต่ช่วยให้เด็กสามารถสื่อสารได้

อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ด้านสติปัญญา (Cognitive Development) การเข้าสังคม (Social Interaction) และการเรียนรู้ด้านวิชาการ (Academic Learning) การใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้เด็กเข้าใจโลก คิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับสิ่งรอบตัวได้ดีขึ้น และกิจกรรมการเล่านิทานถือเป็นแนวทางการเรียนรู้สำคัญของการศึกษาปฐมวัย เพราะกิจกรรมนิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กในช่วงปฐมวัย และเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาที่เป็นรากฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต การสร้างบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษา ผ่านการพูดคุย การเล่านิทาน และการอ่านหนังสือร่วมกัน ครูต้องใช้สื่อที่น่าสนใจดึงดูดความสนใจในการเล่านิทาน ดังนั้น การใช้สื่อธรรมชาติ หรือวัสดุที่หาได้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ใบไม้ ก้อนหิน กิ่งไม้ เมล็ดพืช หรือ ดิน มาประกอบเป็น ฉากนิทานในการเล่าเรื่อง ทำให้เนื้อหานิทานมีชีวิตชีวาและใกล้ตัวเด็กมากขึ้น (ธาม เชื้อสถาปนศิริ, 2568, ออนไลน์) กิจกรรมเล่านิทานถือเป็นหนึ่งในวิธีการที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะเมื่อใช้สื่อที่หลากหลายและดึงดูดความสนใจของเด็ก เช่น สื่อธรรมชาติ ซึ่งเป็นสื่อที่หาได้ง่ายจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ เมล็ดพืช หรือก้อนหิน เป็นต้น การนำสื่อธรรมชาติมาใช้ในการเล่านิทานไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ ทำให้เนื้อหานิทานมีชีวิตชีวาและใกล้ตัวเด็กมากขึ้น กระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมการฟัง สนทนาโต้ตอบที่แสดงถึงความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และแสดงถึงการเล่าเรื่องให้เพื่อน ครูเข้าใจถึงเรื่องราวที่สื่อออกมา พร้อมกับเด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษา จากการดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยใช้สื่อธรรมชาติ เด็กมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติในการวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นจาก

ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นความสนใจให้เด็กด้วยการ ร้องเพลง คำคล้องจอง และการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาให้ เด็กดูและสนทนาซักถามด้วยคำถามปลายเปิด ได้แก่ คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ คำถามที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ คำถามที่สะท้อนความรู้สึกของต่องานต่าง ๆ คำถามต่อยอดกระตุ้นให้เด็กจินตนาการจากสื่อธรรมชาติ

ที่ครูนำมาให้เด็กดู เชื่อมโยง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการเชื่อมโยงรูปร่าง ลักษณะของสื่อธรรมชาติกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเด็กสามารถแสดงออกถึงความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลาย เสริมประสบการณ์ในขั้นนํ้าว่าเป็นการเตรียมเด็ก ให้พร้อมและเป็นการกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะร่วมในกิจกรรมต่อไป กิจกรรมที่ใช้ อาจจะเป็นการร้องเพลง คำคล้องจองซึ่งจะใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ในการจัดกิจกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) อีกทั้ง Vygotsky (1978) ให้แนวคิดเห็นว่าการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กเกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะ การสนทนากับครูและเพื่อน การที่ครูใช้สื่อธรรมชาติประกอบ ยังช่วยให้เด็กเชื่อมโยงเรื่องราวในนิทานกับสิ่งที่ตนพบเห็นในชีวิตประจำวัน และพร้อมที่จะเรียนรู้ในลำดับต่อไป

ขั้นตอนกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูและเด็กสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนการดำเนินกิจกรรม โดยในขั้นนี้จะมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในแต่ละวันที่เชื่อมโยงต่อยอดกิจกรรมไปสู่วันต่อไปในสัปดาห์นั้น ๆ โดยวันที่ 1) ครูเล่านิทานประกอบสื่อธรรมชาติให้เด็กฟังเรื่องราวจากนิทาน และสนทนาซักถามจากเรื่องราวที่เด็กได้รับฟัง โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับครูและเพื่อน เช่น จากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของฉัน” ครูซักถามเด็กว่า “ถ้ามีสายลมพัดพาไป เด็กอยากให้พัดไปอยู่ต้นไม้อะไร” ซึ่งคำตอบที่เด็กตอบมีความหลากหลายและไม่ซ้ำกับเพื่อน คือ “ต้นไม้สวยดี ต้นตะขบ ต้นสน ต้นคูณ” ดังที่ จินตนา ปรีดานันต์ (2546) กล่าวไว้ว่าครูควรตั้งคำถามที่หลากหลาย ซึ่งต้องเป็นคำถามปลายเปิด โดยขณะใช้คำถามครูไม่ปิดกั้นความคิดของเด็ก ที่สำคัญควรส่งเสริมให้เด็กเป็นทั้งผู้ตั้งคำถามและผู้ตอบคำถาม เพื่อตอบสนองความต้องการ ในช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว วันที่ 2) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเดินสำรวจและเลือกสื่อธรรมชาติรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน หรือให้เด็กนำสื่อธรรมชาติจากแหล่งต่าง ๆ มาสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสาธิตการนำสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานเชื่อมโยงต่อยอดจากนิทานที่เด็กได้ฟังมา เมื่อให้เด็กนำสื่อธรรมชาติที่เก็บมา เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน ดอกไม้ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับนิทานที่เด็กได้ฟัง เด็กสามารถสร้างสรรค์สื่อธรรมชาติให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในนิทานได้ เช่น จากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของฉัน” เด็กนำก้อนหิน ใบสน มาวางเรียงเป็นรูป “กระต่าย นก งู” ซึ่งสอดคล้องกับ Chookah, Simons, & Peers

(2023, pp. 50–65) พบว่าการใช้สื่อธรรมชาติในการจัดกิจกรรมช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา และการเล่าเรื่องได้ดีขึ้น เพราะสื่อธรรมชาติเอื้อต่อการคิดแบบยืดหยุ่นและการสร้างสัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ Piaget (1962) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและการกระทำจริง โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยที่เป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาความคิดเชิงนามธรรมและการใช้ภาษา และวันที่ 3) ครูจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มให้เด็กช่วยกันถ่ายทอดเรื่องราวประกอบสื่อธรรมชาติที่เด็กได้มาจากวันที่ 2 และสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาเพิ่มเติมให้แก่เด็ก มาสร้างสรรค์เป็นผลงานเล่าเป็นเรื่องราวใหม่ โดยหมุนเวียนการเล่าเรื่องเป็นกลุ่มผู้เล่าและกลุ่มผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มสนทนาซักถามโต้ตอบจากเรื่องราวที่ฟัง และสอดคล้องกับ กุลยา ดันติผลาชีวะ (2547) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่พัฒนาการพูดต้องเริ่มจากง่ายไปยาก เริ่มจากการรู้คำศัพท์ และสอนสร้างเป็นประโยคเมื่อเด็กเข้าใจมากขึ้น จึงเริ่มเชื่อมโยงคำตามความหมายสร้างเป็นประโยคง่าย ๆ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมการสนทนาเล่าเรื่อง เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้การพูดเป็นเรื่องราวสามารถบอกได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เด็กจึงสามารถเข้าใจภาษา ได้ตอบได้ เรียนรู้ประโยคสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจที่นำไปสู่ความคล่องภาษา

ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง และกิจกรรมที่ทำ โดยการสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นสนทนาโต้ตอบ ซึ่งเด็กสามารถทบทวนลำดับเหตุการณ์ในนิทาน สนทนาโต้ตอบซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู เพื่อน ๆ และถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในช่วงระยะแรกของการสรุปกิจกรรม การสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเด็ก ตามแนวคิดของ Bruner (1966) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอน ช่วยกระตุ้นการคิด การตั้งคำถามและการสื่อสาร โดยฟังและสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ อารมณ์ภาพและสัญลักษณ์ และสื่อความหมายอิสระในชีวิตประจำวัน

2. ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม สามารถอธิบายเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

ด้านการฟัง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสาร ด้านการฟังสูงขึ้น เนื่องจากเด็กให้ความสนใจในการฟังนิทานตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่ออกแวก จดจำรายละเอียดเนื้อเรื่องของนิทาน เมื่อครูเล่าจบครูสนทนาซักถามจากนิทาน และให้แสดงความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบร่วมกัน เด็กตอบคำถามได้ตรงกับเนื้อเรื่องมากขึ้น เช่น ครูซักถามเด็กว่า “ถ้ามีสายลมพัดพาไป เด็กอยากให้พัดไปอยู่ต้นไม้อะไร” ซึ่งคำตอบที่เด็กตอบมีความหลากหลายและไม่ซ้ำกับเพื่อน คือ “ต้นลีลาวดี ต้นตะขบ ต้นสน ต้นคูณ” สอดคล้องกับ Vygotsky (1978) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่มีการประสบการณ์มากกว่า เช่น ครูหรือเพื่อน การเล่านิทานที่ประกอบด้วย สื่อธรรมชาติช่วยเสริมแรงจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจ และใช้สมาธิในการรับฟังได้มากขึ้น

นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นยังเอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเด็กได้รับฟังเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง ซึ่งส่งเสริมการทำงานของสมองในด้านการจดจำและวิเคราะห์ข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดของ ฌาน เชื้อสถาปนิกร (2568, ออนไลน์) กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ภาษาได้เองตามธรรมชาติ หากพวกเขาได้รับโอกาสให้ฟัง พูด และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฟัง เด็กฟังคำพูดซ้ำ ๆ จากพ่อแม่หรือผู้ดูแล เช่น คำว่า “แม่” หรือ “พ่อ” จนสามารถพูดคำเหล่านั้นได้ การเลียนแบบ เมื่อพ่อแม่พูดว่า “กินข้าว” เด็กจะเกิดเลียนแบบคำพูดและเชื่อมโยงกับการกระทำ การตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น เมื่อมีคนถามว่า “นกอยู่ไหน” เด็กจะชี้ไปที่นกเพราะเข้าใจคำถามและคำว่า “นก” ครบครัน จึงควรสร้างบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษา ผ่านการพูดคุย เล่านิทาน และอ่านหนังสือร่วมกัน โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษา เช่น การเล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกพูดในที่สาธารณะ

ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสาร ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถามสูงขึ้น เนื่องจาก

กิจกรรมที่ครูใช้คำถามปลายเปิด การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตั้งคำถามตอบคำถามระหว่างเด็กและเพื่อนร่วมกลุ่ม จากขั้นนำครูใช้คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ คำถามที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ คำถามที่สะท้อนความรู้สึกของตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ คำถามต่อยอดกระตุ้นให้เด็กคิดจินตนาการจากสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาให้เด็กดู เชื่อมโยง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการเชื่อมโยงรูปร่าง ลักษณะของสื่อธรรมชาติกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเด็กสามารถแสดงออกถึงความคิดของตนเองได้อย่างหลากหลาย เช่น จากนิทานเรื่อง “เด็กชายผมดอกไม้ม” ครูนำดอกไม้ต่าง ๆ มาให้เด็กดู แล้วสนทนาซักถามด้วยคำถาม “หากนำใบไม้มาวางซ้อนกันจะมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับอะไร” เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้หลากหลาย บางคนแสดงความคิดเห็นต่อคำถามดังกล่าวว่า “คล้ายดอกบัวที่โผล่พ้นน้ำ คล้ายกับกะหล่ำดอก” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bruner (1983) ที่ให้ความสำคัญกับภาษาในฐานะเครื่องมือทางความคิด โดยการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นผ่านกระบวนการสนทนา การโต้ตอบ และการตีความทางภาษา ซึ่งกิจกรรมในงานวิจัยนี้เปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติผ่านสถานการณ์ที่มีความหมายจริง

ด้านการเล่าเรื่องราว เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสาร ด้านการเล่าเรื่องราวสูงขึ้น เนื่องจากในขั้นดำเนินกิจกรรมวันที่ 3 เด็กแต่ละกลุ่มมีการพูดคุยเกี่ยวกับสื่อที่ตนนำมาและช่วยกันนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเรียงให้เป็นผลงานที่เชื่อมโยงจากนิทานหรือร่วมกันแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ ซึ่งเด็กสามารถเล่าเรื่องราวและลำดับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง เช่น แผนการจัดกิจกรรมจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” โดยเด็กนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเป็นรูปดอกไม้ กิ่งไม้เป็นต้นไม้ ใบไม้เป็นเมฆ และนำเรื่องราวในนิทานบางส่วนมาต่อยอดในกลุ่มของตนเอง “เช้าวันนี้อากาศสดใสเจ้าหญิงแอลซ่าเดินเข้าสวนดอกไม้ชมดอกไม้เบิกบาน แล้วเจ้าหญิงแอลซาก็เรียกน้องสาวให้มาช่วยเก็บดอกไม้ในสวนไปใส่แจกันที่ประสาธ” เด็กสามารถเรียบเรียงเรื่องราวที่ฟังมาและสร้างเรื่องราวใหม่ที่สอดคล้องกับนิทาน โดยอาศัยสื่อธรรมชาติเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย เด็กมีพัฒนาการในการใช้ลำดับเหตุการณ์ที่ชัดเจน การเชื่อมโยงเหตุการณ์อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถใช้ภาษาสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ซึ่งแสดงถึงความสามารถ

ในการเล่าเรื่องราวที่กำหนดตามพัฒนาการของวัย กิจกรรมการเล่นจากสื่อธรรมชาติเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Piaget (1962) ที่เห็นว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงของการพัฒนา “การคิดแบบสัญลักษณ์” เด็กสามารถแทนสิ่งของด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ และใช้สิ่งเหล่านั้นในการเล่าเรื่อง ซึ่งช่วยเสริมสร้างทั้งความคิดเชิงนามธรรมและความสามารถในการสื่อสาร อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวว่าสื่อประกอบการเล่นเป็นส่วนประกอบที่เป็นตัวขยายความรู้ทันให้ชัดเจนขึ้น เพิ่มรายละเอียดของนิทาน ทำให้เด็กมีจินตนาการสามารถติดตามเรื่องราวได้อย่างแจ่มชัด อีกทั้งสนุกตื่นเต้นด้วยสื่อในการเล่นมีทั้งผู้เล่าสร้างเองและสื่อสำเร็จรูปในการเล่นแต่ละครั้งการใช้สื่อประกอบการเล่าจะช่วยให้การเล่านิทานนั้น ดำเนินไปอย่างสนุกสนาน นอกจากนี้สื่อการเล่นจะครอบคลุมถึงวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูหรือผู้เล่านิทานควรส่งเสริมให้กับเด็ก ๆ ใช้เพื่อเล่านิทานให้เพื่อน ๆ ฟังบ้างเนื่องจากเด็กมีจินตนาการกว้างและไกล เด็กสามารถใช้สื่อการเล่นโดยแต่งเรื่องใหม่ ๆ ขึ้นเองได้

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติสามารถส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยได้ ดังนั้น ครูและผู้เกี่ยวข้องที่สนใจศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญา ศิลปะกิจยาน. (2560). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านภาษา*. ใน เอกสารการสอน ชุดวิชาการจัดการศึกษาและหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย (หน่วยที่ 13, หน้า 13-1 ถึง 13-61). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิ่งกาญจน์ อังกลสิทธิ์. (2555). *การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยตามแนวสมดุภาษา เรื่องพญานาคไทย* *ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลสันป่ายางหลวง จังหวัดลำพูน*. ลำปาง: โรงเรียนเทศบาลสันป่ายางหลวง.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส.
- _____. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบิร์น-เบส บุ๊คส์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

1. การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก มีเทคนิคในการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้สื่อสารออกมา
2. การส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจแบบประเมินความสามารถในการสื่อสาร
3. การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงสำรวจธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียนด้วยตนเอง และมีการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์จากธรรมชาติ ครูผู้สอนต้องคอยระมัดระวังไม่让孩子ทำร้ายทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะทางสังคม และการสร้างสรรค์ผลงานจากธรรมชาติ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาศาสนาความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยให้ละเอียดครบทุกด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และศึกษากับเด็กปฐมวัยในกลุ่มอายุอื่น ๆ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. ควรมีการศึกษากิจกรรมการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ควรร่วมกับวิธีการอื่น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติร่วมกับกิจกรรมศิลปะ

- จินตนา ปรีดานันต์. (2546). การพัฒนาทักษะการใช้คำถามของครูปฐมวัยด้วยบทเรียนแบบโปรแกรม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2553). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ณัฐพงศ์ สุวรรณโน. (2557). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธาม เชื้อสถาปนศิริ. (2568). การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย สู้วัยเรียน สำคัญอย่างไร. เข้าถึงได้จาก <https://op.mahidol.ac.th/gal/learning/> 1 พฤษภาคม 2568.
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2554). การพัฒนาภาษาและการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษกร จันทร์คลัง และสมทรง สิทธิ. (2566). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเล่นิทานร่วมกับสื่อธรรมชาติ. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13(4), 264-277.
- พงศกร ศรเพชร. (2556). การพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านภาษา และการกล้าแสดงออก ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bruner, J. (1966). *Toward a theory of instruction*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- _____. (1983). *Child talk*. New York: W.W.Norton.
- Chookah, R., Simons, E., & Peers, A. (2023). Natural materials in early childhood education: Enhancing language, creativity, and critical thinking. *Early Childhood Research Quarterly*, 64, 50-65.
- Hamer. (2012). *The development of language and communication*. London: C&M Digitals.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. New York: Norton.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.